

Til Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse
Att: Sine Mutanu Jungersted

Forslag til finanslovspulje 2014 vedrørende midler til bedre fysiske rammer i psykiatrien

Region Midtjylland fremsender hermed ansøgninger om midler til bedre fysiske rammer i psykiatrien.

Ansøgninger er samlet i følgende grupper:

- afprøvning af lys og lyd i rum
- skabelse af ekstra plads til sengeafsnit inde i bygninger eller ved tilbygning
- skabelse af bedre adgang primært niveaufri adgang til udearealer og bedre indretning af udearealer
- generel forbedring af de fysiske rammer i enkelte sengeafsnit

Derudover er ansøgningen opdelt matrikel vis. Med den korte ansøgningsfrist har det ikke været muligt at gennemarbejde alle forslagene, hvorfor det er nødvendigt med en vis fleksibilitet inden for de enkelte forslag. Det er også årsagen til, at der for hvert projekt kun er anført en håndværkerudgift og en udgift til rådgiver.

Projekterne forventes gennemført i 2014 primært efteråret 2014. Enkelte projekter kan måske først færdiggøres første halvdel 2015. Tidsplanen kan blive påvirket af hvor lang tid det tager at få myndighedsgodkendelse for de projekter, hvor det er nødvendigt.

En del af projekterne vedrører Aarhus Universitetshospital i Risskov og Regionspsykiatri Vest (Herning og Holstebro). For begge disse matrikler gælder, at aktiviteten omkring 2018/19 planlægges flyttet til nye fysiske rammer placeret i forbindelse med kvalitetsfondsbyggerierne i Skejby (DNU) og i Gødstrup (DNU). Hvis der frem til udflytningen i 2018/19 skal ske en nedbringelse af anvendelsen af tvang er det imidlertid nødvendigt, at der tages initiativer på de nuværende matrikler.

Der er i ansøgningen ansøgt støtte til projekter for en samlet sum på 23,4 mio. kr. Det er 2,05 mio. kr. udover Region Midtjyllands andel af puljen på 100 mio. kr. Administrationen vil gå i dialog med Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, hvis det ikke er muligt at få tilsagn om

de 23,4 mio. kr., og der skal ske en reduktion af antallet af projekter eller en reduktion af et enkelt projekt.

Ansøgningen sendes til ministeriet under forbehold for regionsrådets godkendelse på grund af den korte ansøgningsfrist.

De konkrete projekter

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center (BUC)

Der søges om 1,4 mio. kr.

Der ønskes etableret to nye rum med henblik på at afprøve effekten af lys og lyd kombineret med nye behandlingsprincipper.

I ungdomspsykiatrien ønskes indrettet et "comfort room".

Det er et internationalt afprøvet tiltag. Et sådant rum er som udgangspunkt indrettet særligt til formålet, og kan også indeholde materiale, som er tilpasset den enkelte patient. Det kan sågar være aftalt på forhånd med patienten, hvilke materialer, der skal benyttes ved en kommende situation med udadreagerende adfærd og risiko for, at det kan blive nødvendigt at anvende tvang.

Et "comfort room" beskrives at være et redskab til at¹:

- Forebygge tvangsforanstaltninger
- Bruge i samarbejde med patienten
- Bruge i en deeskalerende sammenhæng før egentlig udadreagerende adfærd.

Baggrunden for at anvende et "comfort room" er bl.a. at ansvarliggøre patienten, og at fastholde patienten som samarbejdspartner med en vis grad af selvbestemmelse, som står i modsætning til anvendelse af tvang. Dermed giver den type fysiske rammer mulighed for at opretholde en større grad af selvrespekt m.m.

Et "comfort room" vil give muligheden for at afprøve effekten af lys, musik, stimuli og nonstimuli, og det påtænkes efter en indkøringsperiode at lave en dokumentation af effekten af brugen af rummet. Udenlandske erfaringer har over en 15 måneders periode påvist et fald i anvendelsen af tvang samtidig med en øget anvendelse af en form for et "comfort room".

---

¹ http://www.omh.ny.gov/omhweb/resources/publications/comfort_room/

Linket er fra Office of Mental Health, New York State og indholdet er udviklet i børne- og ungdomspsykiatrien med det formål at nedbringe tvangsforanstaltninger som fysisk fastholdelse eller mekanisk fastholdelse vha. bælte ('restraint') og brug af såkaldte "gummiceller" ('seclusion').

Etablering af et sondeernæringsrum i Center for Spiseforstyrrelser (CFS)

På CFS har der de seneste år været indlagt 1-2 patienter, hvor det jævnligt har været nødvendigt med op til 4x daglig sondeernæring. For nogle af patienterne har der i månedsvis været behov for sondeernæring med tvang i indlæggelsesforløb, som i enkelte tilfælde har varet over 1 år.

Fastholdelse samt brug af bælte og remme er de hyppigst forekommende tvangsforanstaltninger i tilknytning til tvangssondeernæring på CFS. Konkret sker sondeernæringen i dag ved, at man har en ekstra hospitalsseng uden hovedgærde stående i gangarealet, som køres ind på sengestuen. Forinden er det ofte nødvendigt at fjerne skrivebord fra sengestuen for at skabe plads.

Det er vurderingen at de nuværende fysiske rammer i skærmet afsnit udgør en unødvendig barriere for at skabe den nødvendige ro og tryghed om sondeernæringen og skabe en naturlighed om det at spise ved hjælp af sonde.

Der søges derfor om midler til at etablere et permanent sondeernæringsrum, hvor udstyret er placeret permanent i rummet, og hvor sondeernæring kan foregå sikkert i rolige og trygge omgivelser.

Visuelle og lydæssige effekter, f.eks. beroligende billeder vist på tv- skærmen og høretelefoner, forventes sammen med en helt anderledes naturlig tilgang til det at sikre nødvendig ernæring, at kunne nedbringe antallet af tvangssondeernæring og mindske omfanget af anvendelsen af tvang i den forbindelse.

Erfaringerne fra anvendelsen af de to rum vil blive brugt i indretningen af BUC´s lokaler i Skejby (DNU)

Regionspsykiatri Vest

Der søges om 3,4 mio. kr.

I Herning ønskes en forbedring af udearealerne tilgængelighed med henblik på at give patienterne mulighed for selv at gå ud.

Der er i Herning 3 sengeafsnit med i alt 38 senge, som i dag ikke kan tilbyde direkte adgang til beskyttet udeareal. De 3 sengeafsnit er placeret på 1, 2 og 3 etage. Alle 3 afsnit har en betydelig andel af patienter, som er indlagte med tvang eller retslig foranstaltning, og som derfor ikke har fri udgang. I dag skal personalet følge patienterne ned i haven. Når den nye adgang til haven bliver etableret vil der være direkte adgang til haven, hvorved patienterne får mulighed for selv at bestemme, hvornår de ønsker at gå ned i haven. Efter indførelse af mere restriktive rygregler i sommeren 2013, har denne begrænsning i mulighed for udgang givet anledning til øget hyppighed af konflikt omkring mulighed for udgang. Konflikter der kan føre til behov for anvendelse af tvang.

Projektet indeholder også på hver etage et havestuelignende opholdsrum. Dette opholdsrum vil i væsentlig grad kunne optimere indemiljøets generelle muligheder for ophold og aktivitet i lysfyldte, sanseberoligende omgivelser.

Omkring den have, patienterne kommer ned i, er der etableret et hegn både for at forhindre patienterne rømme og for at forhindre indsmugling af narkotika. Hegnets signalværdi ønskes nedtonet og dette kombineret med generel forskønnelse af haven forventes at gøre det mere attraktivt for patienterne at komme i haven og udøve fysisk aktivitet i haven.

Forbedring af udearealers anvendelighed og tilgængelighed.

I Holstebro er der en tagterrasse på 7 etage, der kan udnyttes mere optimalt og være endnu mere direkte tvangsforebyggende. Det kan ske, hvis den sikres, så den også kan bruges i glat og vådt vejr, og hvis der indkøbes redskaber, som kan give mulighed for fysiske aktiviteter og sanseberoligelse på terrassen.

Regionspsykiatri Horsens

Der søges om 0,5 mio. kr.

Udearealerne tilgængelighed ønskes forbedret.

Fra et lukket afsnit ønskes etableret en adgang til en afgrænset del af haven, så fikserede patienter kan løsnes tidligere end ellers, når rygetrangen melder sig. Der ønskes endvidere en bearbejdning af udearealerne, så patienterne får mere lyst til at være ude og samtidig får bedre muligheder for at være fysisk aktive.

Regionspsykiatrien Randers

Ansøgning 0,5 mio. kr.

Forbedring af udearealernes tilgængelighed

Der ønskes etableret niveaufri udgang til haveareal, samtidig med at der etableres rygepavilloner i haverne. Det vil mindske konfliktniveauet væsentligt i forhold til, når patienterne ønsker at komme ud og ryge. Patienterne får mulighed for at blive mere selvforvaltende.

Regionspsykiatri Viborg

Der søges om 8,3 mio. kr.

De fysiske rammer ønskes forbedret i sengeafsnittene, så patienterne får bedre udfoldelsesmuligheder.

Sengeafsnittene i regionspsykiatrien i Viborg er placeret i et højhus i 6 etager, hvilket giver begrænsede muligheder for at tilføje afsnittene ekstra kvadratmetre. For nogle år siden blev der lavet en mindre tilbygning i stuetagen. Det foreslås at føre denne tilbygning op til 6. sal, hvilket vil give ekstra udfoldelsesmuligheder for alle sengeafsnittene. Patientklientellet har ændret sig i afsnittene, og der er færre patienter i dag end tidligere, der må forlade afsnittet, hvorfor det er vigtigt at skabe bedre udfoldelsesmuligheder i sengeafsnittet. På grund af den korte tidsfrist har det ikke været muligt at udarbejde et gennemarbejdet forslag, hvorfor der tages forbehold for det ansøgte beløb. Skulle det vise sig, at projektet bliver dyrere end forventet, vil der blive omprioriteret i forhold til et eller flere af de øvrige projekter.

Aarhus Universitetshospital Risskov

Der søges om 9,3 mio. kr.

Forbedring af udearealernes tilgængelighed og skabelse af mulighed for niveaufri adgang til udeophold.

De fleste af sengeafsnittene i Risskov har ikke niveaufri adgang til egen gård/have. Enten har de ikke direkte adgang til gård/have eller også har de adgang til en gård/have som deles med patienter fra andre afsnit. Disse vilkår giver ofte anledning til konflikter, både hvis der ikke lige er personale, der kan ledsage patient ud, eller hvis der opstår uenigheder mellem patienterne.

Der er udarbejdet et projekt som for 10 sengeafsnit forbedrer mulighederne væsentligt for at komme ud. Udgangspunktet for alle løsninger er, at der skal etableres niveaufri udgang enten direkte til gården/haven eller til en repos. I nogle tilfælde vil der fra reposen blive adgang via en trappe til gården/haven. Der etableres også opdeling af nogle af gårdene/haverne, så man kan undgå en u hensigtsmæssig blanding af patienterne. Udgiften er inkl. rådgiverhonorar anslået til 6,1 mio. kr.

Afprøvning af effekten af dynamisk lys i et sengeafsnit

Der udføres flere steder i Danmark forsøg med dynamisk belysning med god effekt på de psykiatriske patienter. Der ønskes etableret dynamisk lys på et sengeafsnit i Risskov. Det giver mulighed for at sammenligne afsnit, der er placeret i de samme fysiske rammer, men som har forskellig belysning. Det er tanken at bruge de indhøstede erfaringer i forbindelse med de nye psykiatriske byggerier i Region Midtjylland. Der er budgetteret med dynamisk belysning i disse byggerier. I vurderingen af effekten vil der blive lagt vægt på nogle andre parametre end dem, der fokuseres på i et forskningsprojekt i Region Syddanmark, således at der samlet opnås større viden om effekten af dynamisk belysning. Udgiften inkl. rådgiver honorar er anslået til 1,2 mio. kr.

Forbedring af de fysiske rammer i to retspsykiatriske afsnit

For et par år siden blev et retspsykiatrisk sengeafsnit nyindrettet. I forbindelse med indretningen blev der både tænkt i farver og funktioner. Effekten af indretningen har været markant. Der er nærmest blandt retspsykiatriske patienter kommet prestige i at komme på det pågældende afsnit. Patienterne omtaler afsnittet positivt. Personalet oplever at konfliktniveauet er faldet.

Der søges om midler til indretning af 2 retspsykiatriske sengeafsnit på tilsvarende konflikt-dæmpende måde. Den anslåede udgift er 2 mio. kr.

Tabel 1: Oversigt over ansøgte midler fordelt på enheder i Region Midtjylland.

Enheder	Håndværkerudgift	Rådgiverudgift
BUC	1,27	0,13
Regionspsykiatri Vest	3,09	0,31
Regionspsykiatri Horsens	0,5	0,0
Regionspsykiatri Randers	0,5	0,0
Regionspsykiatri Viborg	9,36	0,94
Aarhus Universitets Hospital, Risskov	6,64	0,66
I alt	21,36	2,04

Det samlede ansøgte beløb er i alt 23,40 mio. kr.